

Nákaze chovatele brání hygiena

U zvířat z volné přírody může chovateli hrozit především riziko bakteriální infekce.

MARTIN JEŽEK

Pro chovatele je nutné nezapomínat na dodržování pravidel osobní hygieny, zdůrazňuje Zdeněk Knotek, přednosta Kliniky chorob ptáků, plazů a drobných savců Veterinární a farmaceutické univerzity v Brně.

Do těchto pravidel patří zejména mytí rukou, používání rukavic, dodržování hygienických zásad při manipulaci s biologickými odpadem. Pokud jsou dodržována, je riziko přenosu bakteriální infekce minimální.

„To platí především pro plazy. U ptáků je situace složitější. Tito obratlovci mohou přenášet infekce i jinou cestou než přímým kontaktem. Navíc je zde několik skutečně závažných onemocnění přenosných na člověka, například chlamydióza, vyvolávající nejen u ptáků, ale i u lidí závažné dýchací potíže, horečky a bolesti hlavy. Dalším rizikem může být poranění člověka při manipulaci se zvířetem, někdy i velmi vážné a dopravené přenosem infekce. Hrozí u plazů, ptáků a některých druhů drobných savců,“ varuje profesor Knotek.

Chybějící potvrzení

Dováženým zvířatům také velmi často chybí jakékoliv zdravotní potvrzení, protože na burzách je nikdo nevyžaduje. Jen některé

prodejny se zvířaty, které dodržují vyšší standard, tato potvrzení poskytují.

Zvířata, která se stanou cílem byznysu, jsou na tom ale hůře než lidé. Valná většina zahyne již během odchytu a transportu do sběrného tábora nebo na místní tržiště. Další ztráty podle profesora Knotka následují během převozu do Evropy a při distribuci. Následný pobyt v prodejních a při chovu v nestandardních podmínkách jejich situaci rozhodně neulehčí.

Cizokrajný dar

Cizokrajné zvíře se nám do rukou dostane náhodou, získáme je třeba jako dar. A darovanému koni prý na zuby hledět nemáme. Tady však tohle přísloví neplatí. Musíme důkladně zvážit, zda jsme

schopni poskytnout zvířeti dobré podmínky, které by se co nejvíce podobaly podmínkám přirozeným.

To ale v mnoha případech není vůbec možné. Provizorním přechováváním darovaného zvířete v improvizovaných podmínkách se pak můžeme stát velmi snadno spolupachatelem týrání.

„Několik let se vede diskuse mezi laiky, zkušenými chovateli i profesionálními odborníky, které druhy zvířat je vhodné, nebo spíše možné, chovat. Ke shodě nelze snadno dojít, a tak se dále v naší zemi objevují nabídky prodeje opiček, psounů, mláďat želv a ještěřů, jedovatých hadů, vzácných a na chov náročných papoušků a dalších. Pokud se už dostanete do situace, že vám někdo zvíře daroval, můžete pouze in-

tenzivně hledat vhodné umístění takového zvířete v chovatelském zařízení, které disponuje vhodnými podmínkami, což je náročný úkol,“ zdůrazňuje Zdeněk Knotek.

Bud' volný!

Zoufalec, jenž dostal darem zvíře, o které se nemůže starat a nikde ho nechce, pak skutečně neví, co s ním. Nakonec se rozhodne zvíře vypustit do přírody. Pomineme-li, co oškvlivého to znamená přímo pro dané zvíře, dá se říci, že v případě exotických živočichů je alespoň nebezpečí ohrožení okolí minimální.

„Většina exotických druhů plazů, ptáků nebo drobných savců podmínky v naší volné přírodě nepřežije. Jedovaté hady žádný chovatel jistě schválně nevypouští,

ale nebezpečí představuje jejich únik, zejména v hustě obydlené oblasti, třeba uprostřed většího města. Některé exotické druhy však přece jen představují určité nebezpečí pro naše zvířata. Například cizí druhy vodních želv mohou nepříznivě ovlivňovat další živočichy,“ varuje profesor Knotek.

Milionová pokuta

I když si chovatel dodržováním bezpečnostních a hygienických pravidel chrání své zdraví, nemusí se vyhnout jinému nebezpečí.

U nás chování ohrožení živočichové totiž musí být registrováni – potvrzení o tom vydává krajský úřad. Pokud tedy chovatel získá zvíře z podivných zdrojů a nemá pro ně registraci, hrozí mu až milionová pokuta.

Obrana před nemocemi způsobenými domácími zvířaty

Tyto základní rady platí zejména pro osoby s oslabeným imunitním systémem, nemocné osoby a těhotné ženy.

- nekrmit domácí zvířata syrovým masem nebo vejci
- pořizovat si kořata a štěňata starší než šest měsíců a očkováná
- vyloučit možnost kontaktu zvířat domácích s divoce žijícími
- dodržovat základní osobní hygienu po kontaktu se zvířetem či jeho exkrementy

Typické nemoci přenášené domácími zvířaty

- **toxoplazmóza** (parazitární onemocnění nebezpečné zejména pro dosud nenarozené děti a pro pacienty s poruchami imunity či po transplantaci)
- **bartonellóza** (nemoc z kočičího škrábnutí, přenos bakterií na člověka)
- **toxokaróza** (přenos škrkavek způsobujících záněty očí nebo vnitřních orgánů)
- **vzteklina** (v ČR přestává být problémem, byla naposledy potvrzena v roce 2002 u divoké lišky)

Foto Shutterstock / Šk

Zvířata „nahrazují“ lékaře

Mnohdy si to neuvědomujeme, ale zvířata v naší domácnosti zpravidla cítí, že nejsme v pořádku, je nám zle a jsme třeba nemocní – a tato „zdravotní diagnóza“ se projevuje na jejich chování. „Zvláště u psů bych to nazval rozvinutou schopností nonverbální komunikace; spolu se silnou schopností vyvozovat a spojovat okolnosti. U psa je to určité geneticky fixovaná zkušenost podmíněná tisíciletými spolyžití s člověkem,“ míní Karel Daniel, prezident Komory veterinárních lékařů. Setkává se také s tím, že zvířecí přátelé pomáhají léčit svého pána. „Interakce se zvířaty jsou velmi oceňované například v oblasti léčby postižených dětí.“

Domácí zvířata podle doktora Daniela začínají nahrazovat i mezilidské vztahy. „Při blízkém soužití dovedou občas nahradit i rodinného příslušníka. Zvíře nevyžaduje omluvy či vysvětlení, nenavrhe rozvod nebo jej někdy nemusíme zvývednout na záchytec. S trochou nadsázky je také možné říct, že žijeme ve „šťastné“ době. Mezi jiným nám umožňuje mít raději svého psa než vlastní potoky...“ maj

Psi jsou jako lidi. Mívají v hlavě i neplechy

Pokud má zvíře možnost stát se pánem domu či domácnosti, velmi dobře to pozná a využije toho. K naší škodě, říká Karel Daniel, prezident Komory veterinárních lékařů.

MARTIN JEŽEK

LN Jakou nemocí se může chovatel od zvířete nejčastěji nakazit?

Výčet možností je široce nad rámec krátkého rozhovoru. Nicméně v reálném životě to není nijak časté. Při poranění člověka zvířetem každého okamžitě napadá vzteklina. Ta už ovšem v České republice řadu let není. A co je nejčastější? Pokousal vás pes. Ruka otekla a bolí. Lékař, za nímž zajdete, žádá vyšetření psa na vzteklinu. Jasně, opatrnosti je zapotřebí. Ovšem pes si pouze včera nečistil zuby a výčet bakterií v jeho ústní dutině a na zubech je úctyhodný. Ránu po kousnutí se zhmožděním tkáně tedy tyto

bakterie infikují, začnou se množit a je zaděláno na malér. V těchto situacích je nezbytné navštívit lékaře, aby posoudil, co se opravdu děje.

LN Ve filmové klasice slyšíme: „To jsou blechy psí, ty na člověka nejdu...“ Je to pravda?

Blecha psí a blecha lidská jsou odlišné druhy, které dávají přednost svému hostiteli. Samozřejmě nelze vyloučit, že se výjimečně spletou.

LN Říká se, že důležitá je výchova zvířete. Proč?

Zdůrazňuji, že nyní mluvíme o zvířatech, která jsou člověku nejbližší, tedy pejsků či kočičkách, nikoliv o hadech nebo tarantulích. Je to především proto, že nevychované zvíře může člověka – a nejen svého pána – obtěžovat či ohrožovat.

LN Existují zvířata, která jsou nevychovatelná?

Samozřejmě. Ale mezi plemeny psů i mezi psy individuálně existují významné rozdíly. Jsou to individuality, tak jako lidé.

Karel Daniel FOTO ARCHIV

Mají v hlavě zakódovány různé neplechy. Slepice, kočičky nebo bačkory jsou dobrými příklady jejich nedovolené či nepřijatelné kořisti.

LN Co když jsem si nějaké takové zvíře domů, třeba nevědomě, pořídil?

To je pak průšvih. Pokud si do bytu pořídím psa středního nebo staršího věku, který byl zvyklý na volný pohyb a aktivitu, je pravděpodobné, že pohovka či záclony vezmou zasně. A panička nebude ráda.

LN Co když se výchova zvrtné a pánem v domácnosti je zvíře? Podle čeho se to pozná?

Především zvíře to pozná velmi dobře. Z bezděčných posunků, mimiky, změny tělesného pachu. Samozřejmě jednou z možností je odstěhovat se do boudy a zvířeti přenechat obývací. Ovšem žádat jej pak o dovolení projít do koupelny bývá obtížné. Ale vážně: bývají to různé druhy agrese především vůči majiteli.

LN Co se s tím pak dá dělat? Dá se zvíře převychovat?

Ano; snadno se řekne, hůře udělá. Převýchova je samozřejmě realističtější alternativou především u mladších psů. Pokud se agrese stupňuje, může se stát, že nezbudete nic jiného než útlek. Trvalý pobyt v útulku ale nemusí být řešení vůbec levné.

LN Co když jsem zdědil predátora nebo velmi jedovatého hada – mám zkusit je chovat, nebo raději někam odevzdat? A případně kam?

Pokud máte tygra nebo mambu, je zapotřebí, abyste měl povolení a podmínky chovu stanovené úředními veterinárními lékaři. O sběrném místě, kam by je bylo možné podle potřeby „odevzdat“, tedy nevím. Ale lze doporučit obrátit se na zoologickou zahradu.

LN Jsou zvířata, která jsou nevladatelná už povahou? A dají se nějak vycvičit?

Mezi zvířaty existují významné rozdíly. Některá jsou dominantnější než jiná, určitě má každé svůj „charakter“. Kdo měl někdy psa, určitě potvrdí, že jsou situace, kdy pes trpí „selektivní hluchotou“. Také způsoby, jak přivést jeho pozornost zpět k pánovi a jeho pokynům, mohou být velmi různé. Od zvukových podnětů po pamlsky či zase naopak plácnutí novinami. Nacvičit se dá spousta věcí. Ale vyžaduje to především trpělivost – tedy čas zvířeti věnovaný. Ale zůstaňme realis-

ty. Morčata, která naučíme aportovat, nikdy příliš nebudou.

LN Setkal jste se v praxi s případem, kdy lidé mají nevladatelná zvířata? Co jim radíte? Je to asi nebezpečné i pro okolí...

Ano. Setkal jsem se třeba s majitelem psa, který se bojí s krmením do kotce a klackem postrkuje plný kastrolek dovnitř a prázdný ven. Vzhledem k psychologické interakci obou neřešitelná situace. Nešťastí pro majitele i pro psa. Pokud bych byl idealista, doporučil etologickou poradnu a převýchovu či umístění do útulku. Pokud budu realista, doporučil bych jinou osobu občas odvedla pozornost psa a majitel aspoň vyhnul z kotce výkal.

LN Může být každé zvíře nebezpečné, nebo záleží spíše na tom, jaký je chovatel?

Zůstaneme-li opět u zvířat, která jsou člověku nejbližší, tedy u psů a koček: záleží samozřejmě hodně na majiteli. Ale existují nepředvídatelné situace, kdy každé individuální zvíře potenciálně „zapomene na dobré vychování“ a zachová se podle instinktů.